

KAMUSAL ALANDA KAMERALI İZLEME SİSTEMLERİNİN HUKUKA UYGUNLUĞU ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

AN ASSESSMENT OF LEGAL COMPLIANCE OF PUBLIC VIDEO SURVEILLANCE

Seçkin KOÇER*

Özet: Gerek ülkemizde gerekse diğer ülkelerde kameralı izleme sistemlerinin kullanımı üzerine pek çok tartışma gündeme gelmektedir. Bu tartışmalar, somut olarak karşılaşılan olaylar özelinde yapılmakta, konunun hukuki boyutu detaylıca ele alınmamaktadır. Oysa bu sistemlerin kullanımı temel hak ve özgürlüklerin korunması ile doğrudan ilgili olup sıklıkla başvurulana bu sistemlere dair yaşanan belirsizlikleri ortadan kaldırmak bir hukuk devleti için elzemdir. Bu gereklilikten yola çıkıldığında; konunun, özel hayatın gizliliğinin korunması ve kişisel verilerin korunması hakları özelinde irdelenmesi değerlendirilmektedir.

Çalışmamızda, kameralı izleme sistemlerinin kamuya açık alanlarda kullanımı, özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması bağlamında inceleme altına alınmıştır. Diğer ülkelerdeki mevzuat düzenlemeleri ve somut uygulamalar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin oluşturduğu içtihatlarla desteklenerek ele alınmıştır. Ülkemizde de Mobese olarak adlandırılan bu sistem, Anayasa'nın ilgili hükümleri ile birlikte değerlendirilerek somut önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mobese, CCTV, Kameralı İzleme Sistemi, Kişisel Verilerin Korunması Hakkı, Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması Hakkı

Abstract: Both in our country and abroad, many discussions on the use of CCTV systems in public places are currently under way. These discussions are made regarding the concretely encountered events, and the legal dimension of the issue is not discussed in detail. However, the use of these systems is directly related to the protection of fundamental rights and freedoms; it is essential for a state governed by rule of law to eliminate the uncertainties about these systems, which are frequently used. Based on this requirement, the subject is examined in terms of the right to respect for private life and the right to protection of personal data.

* Dr. Hâkim, seckinkocer@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8350-0817, Makalenin Gönderim Tarihi: 02.07.2022, Kabul Tarihi: 26.10.2022

In our study, the use of CCTV systems in public places has been examined in the context of the protection of the private life and personal data. Legislations and practices in other countries have been scrutinised with the case law of the European Court of Human Rights. This system, which is named mobese in our country, has been evaluated together with the relevant provisions of the Constitution and concrete proposals have accordingly been made.

Keywords: Mobese, CCTV, Surveillance Cameras in Public Places, Right To Protection Of Personal Data, Right To Respect For Private Life

A. Genel Olarak

Teknolojik gelişmeler ve özellikle sanal dünyada gerçekleştirilen etkileşimlerin artması, kişisel verilerin işlenmesine fırsat tanımakta ve kötü niyetli kişilerin veri işleme süreçlerine müdahalesini kolaylaştırmaktadır. Bunun sonucu olarak, adli makamlar ve kolluk görevlileri geleneksel suç işleme yöntemlerinden ziyade yeni yöntemlerle karşı karşıya kalabilmektedir. Bu durum adli ve idari makamları, suçun önlenmesi ve aydınlatılmasına yönelik süreçlerde, yeni ve güncel arayışlara başvurmaya mecbur bırakmaktadır. İşte, kameralı izleme sistemleri (Mobil Elektronik Sistem Entegrasyonu-Mobese)¹ de gerek suçun önlenmesi gerekse suçun aydınlatılması açısından önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir.

Sistemin amacından bağımsız olarak vurgulanması gereken husus, günümüzde kameralı izleme sistemlerinin gelişmiş teknik kapasitesi

¹ Mobil Elektronik Sistem Entegrasyonu (mobese) ingilizcede CCTV (Closed-circuit television); yani, kapalıdevre televizyon sistemi olarak isimlendirilmektedir. Buna göre, CCTV, belirli bir alanı izleme ve kaydetme işlemlerini yapan bir dizi kamera sistemidir. Kameralar yanında diğer ek donanımların da kullanıldığı bu sistem, sadece belirli kişilerin erişimine açık olduğundan kapalıdevre sistem olarak isimlendirilmiştir. (European Data Protection Supervisor Glossary, https://edps.europa.eu/data-protection/data-protection/glossary/c_en, erişim tarihi: 22 Aralık 2021.) CCTV kavramı, kamu ya da özel kişiler tarafından işletilip işletilmediğine bakılmaksızın kamusal amaçlı kamera kullanımını içermektedir. Bu yönüyle; banka, petrol istasyonu gibi esasında özel kişilere ait olabilen ancak kamuya açık yerlerde bulunan kamera sistemleri de bu kavramın içerisinde değerlendirilmektedir. (Marianne L. Gras, "The Legal Regulation of CCTV in Europe", Surveillance and Society, 2004, 2(2/2), [www.surveillance-and-society.org/articles2\(2\)/regulation.pdf](http://www.surveillance-and-society.org/articles2(2)/regulation.pdf), s. 219, erişim tarihi: 18 Aralık 2021.) Çalışmamızda, mobese kelimesi ile kameralı izleme sistemi ifadesinin birlikte kullanımı tercih edilmiştir. Her iki ifade, aynı anlamı vermekle birlikte, ülkemizle ilgili süreçler aktarılırken mobese kavramının kullanımı, sistemin genel itibarıyla anlatımı yapılırken kameralı izleme sistemi ifadesinin kullanımı tercih edilmiştir.

teye kavuşarak basit bir izleme aracının ötesine geçmesidir.² Böylelikle sistem, kişisel verilerin sadece izlendiği değil, kaydedildiği, paylaşıldığı ve kopyalandığı önemli bir araç haline gelmiştir. Sistem esasında insanların yoğunlukta yaşadığı yerlerin izlenmesi ve denetimi amacıyla kullanılmaktadır. Gerçekten söz konusu görüntüler, daha ziyade meydan, park ve cadde gibi insanların daha fazla bir araya geldiği yerlerden elde edilmektedir.³ Söz konusu sistemler, görüntüleri alma, kaydetmekte ve saklama özelliklerine sahiptir. Yani; kameralı izleme sistemlerinin mevcut olduğu bir alanda kişilerin hareketleri aynen alınarak kaydedilmekte ve ardından saklanmaktadır.⁴

Kameralı izleme sistemleri aracılığıyla görüntülerin alınması ve kaydedilmesinin temel amacı, suçun aydınlatılmasından çok suçun önlenmesidir. Yani; bu sistemle ortaya konulan temel amaç, suçun önlenmesi ve dolayısıyla toplum düzeninin korunmasıdır. Ülkemizde Mobese görüntülerinin kullanım amaç ya da amaçlarına ilişkin ayrıntılara mevzuatta yer verilmemiştir. Esasında kişisel verilerin işlenmesine olanak sağlayan böylesine bir sisteme ilişkin hukuki altyapının bulunmaması, hukuk devleti olmanın gerekleri ile örtüşmemekte ve bireyler açısından son derece önemli bir belirsizlik yaratmaktadır.

Mobese görüntülerinin alınması ve kaydedilmesinin, suçun aydınlatılması temel amacına dayandığı ileri sürülse dahi bu düşünce en başta CMK'nın 140. maddesinde düzenlenmiş olan teknik araçlarla izleme⁵ tedbirine aykırılık teşkil edecektir.⁶ Şüpheli ya da sanığın takibine

² Veli Özer Özbek, Koray Doğan, Pınar Bacaksız, Ceza Muhakemesi Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 12. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2019, s. 175.

³ Ancak, kameralı izleme sistemlerinin geleneksel olarak kullanım alanları; bankalar, havaalanları, askeri tesisler gibi açık güvenlik ihtiyacı olan yerler olup; bu alanların genişletilmesi özel hayatın gizliliği ekseninde tartışmaları beraberinde getirmektedir. (European Data Protection Supervisor Glossary.)

⁴ Buket Abanoz, Kamusal Alanda Kameralı Gözetlemenin Suçun Önlenmesindeki Etkisi ve Elde Edilen Delillerin Hukuka Uygunluğu Sorunu, Onikilevha Yayınları, İstanbul 2018, s. 26.

⁵ CMK'nın 140. maddesinde teknik araçlarla izleme başlığı altında; sadece katalog halinde belirtilen bazı suçların işlendiği hususunda somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması ve başka suretle delil elde edilememesi hâlinde, şüpheli veya sanığın kamuya açık yerlerdeki faaliyetleri ve işyerinin teknik araçlarla izlenebileceği, ses veya görüntü kaydının alınabileceği düzenlenmiştir.

⁶ Ersan Şen, Yorumluyorum XII, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 119.

olanak sağlayan teknik araçlarla izleme tedbiri, esasında müdahaleci izleme olarak da adlandırılmaktadır.⁷ Gerçekten, CMK'nın 140. maddesiyle belirli şartlara bağlanmış bir tedbirle elde edilecek sonucun, herhangi bir somut kurala bağlı olmayan Mobese ile elde edilebilmesi, elde edilen bulguların hukuka uygunluğunu tartışmalı hale getirecektir. Teknik araçlarla izleme tedbiri, suçun aydınlatılması sürecinde başvurulabilecek ve ileriye yönelik uygulanabilecek bir tedbir iken Mobese sisteminin kullanılması idari bir süreçte elde edilen ve geçmişe dönük bir uygulama olarak değerlendirilmektedir.⁸ Bu durumda, idari süreçler esnasında elde edilen bulguların, bir suç soruşturması ya da kovuşturmasında hukuka uygun bir delil olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususu gündeme gelecektir. Buna ilişkin değerlendirmenin başta Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) olmak üzere temel ve özel yasa hükümleri ile Anayasa Mahkemesi (AYM), Yargıtay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatları dikkate alınarak yapılması gerekmektedir.⁹

Çalışmamızda öncelikle ülkemizde ve dünyada kameralı izleme sistemlerine ilişkin uygulama örneklerine ve sürece ilişkin bilgilere yer verilecek, sonrasında bu görüntülerin elde edilmesi ve kullanılması ile müdahale edilen hak ve özgürlüklere değinilecektir. Bu noktada, müdahalenin hukuka uygunluğu için gerekli şartlar hem AYM hem de AİHM kararları ışığında değerlendirilecektir. Çalışmanın son bölümünde ise kameralı izleme sistemlerinin kurulması ve sistemden elde edilen görüntülerin kullanılmasına ilişkin başka ülke düzenlemelerine kısaca yer verilerek ülkemizde Mobese ile ilgili düzenlenmesi önerilen kanuna ilişkin değerlendirmelerde bulunulacaktır.

⁷ Tevfik Sönmez Küçük, "Kişisel Verilerin Korunması Hakkı Çerçevesinde Kamuya Açık Alanların Kamu Tüzel Kişileri Tarafından Video Kamera Aracılığı ile Önleyici Amaçla İzlenmesi", *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt XV, Sayı I, 2018, s. 69.

⁸ Mustafa Özen, Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Muhakemesi Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2021, s. 902.; Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 176.

⁹ Bu husus, hukuka aykırı deliller konusunu gündeme getirecek olup; ceza muhakemesi süreçlerinde elde edilen delillerin hukuka uygunluğu ya da bir başka deyişle hukuka aykırı deliller konusu, daha detaylı bir çalışmayı gerektirmekte olup; bu makalenin sınırları dışında kalmaktadır.

B. Kamusal Alan Kavramı

Kamusal alan kavramına ilişkin tartışmalar, Roma dönemine kadar uzanmakta olup buna göre kamusal alan genele ait, halka ait olarak kabul edilmişken özel alan, bireye ait olarak kabul edilmiştir.¹⁰ Bununla birlikte kamusal alan kavramı, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra toplumsal bütünleşmenin dayanağı olarak gösterilmiş, insanların başta toplumsal ve politik hususlar olmak üzere görüşlerini özgür ve eşit bir şekilde açıklayabilecekleri alanlar olarak ifade edilmiştir.¹¹ Bu kapsamda; Jürgen Habermas da kamusal alan kavramını açıklarken açıklık unsurunu kullanmıştır. Buna göre; bir alanın kamusal alan olarak kabul edilebilmesi için söz konusu alanın herkese açık olması gerekli olmasına rağmen yeterli değildir. Günümüzde ise temel hak ve özgürlüklere dayanan demokrasi anlayışının kabul görmesiyle birlikte kamusal alan; farklı düşünce ve inançtan insanların dahil olabildiği alan olarak kabul edilmektedir.¹²

Venedik Komisyonu, kamusal alanı genel olarak, herkes her zaman ve her şart altında özgür ve ayrıcalıksız bir şekilde erişilebilen yerler olarak tanımlamıştır. Buna göre; söz konusu yerler, kamu otoritelerinin denetimi altında bulunan ve kamusal müdahalelere daha açık olan parklar, sokak ve caddeler, spor alanları, metro ve otobüs istasyonları gibi yerlerdir.¹³

Kamusal alan kavramı, söz konusu alanda yapılan izlemenin ayrıca bir yasal düzenlemeye dayanıp dayanmaması gerektiği tartışmalarının merkezinde yer almaktadır.¹⁴ Çalışmamızda ayrıntılı olarak değerlendirileceği üzere bir müdahalenin kamusal alanda yapılıp yapılmadığı hususu, o müdahalenin hukuka uygun olduğunun peşinen kabulü anlamına gelmemektedir. Müdahalelerin kanunla yapılması,

¹⁰ Abanoz, s. 82.

¹¹ Tayfun Torun, Jürgen Habermas'ın Kamusal Alan Kavrayışı: Rasyonel Politik İrade Oluşumu", *Kaygı, Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, Yıl 2020, Cilt 19, Sayı 1, s. 222.

¹² Abdurrahman Eren, "Özgürlükler Mekânı Olarak Kamusal Alan", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt IX, Sayı 3-4, s. 101.

¹³ Venedik Komisyonu'nun Kamu Görevlileri Tarafından Kamusal Alanlarda Kameralı İzleme ve İnsan Haklarının Korunması Hakkında Görüşü, 23 Mart 2007, s. 4.

¹⁴ Hazan Dicle Özer, "Mobese İzleme ve Kayıtları: Gözetim Toplumu Bağlamında Bir Değerlendirme", *Dokuz Eylül Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 24, Sayı 1, 2022, s. 482.

meşru amaca bağlı olması ve demokratik bir toplumda gerekli olması şeklinde aranan unsurlar, müdahalenin yapıldığı alandan bağımsız bir şekilde ele alınmaktadır. Yani; kamusal alan başlı başına sınırlamanın nedeni olarak kabul edilememektedir.¹⁵

C. Kameralı İzleme Sisteminin Geçmişi

Temel olarak güvenliğin sağlanması amacını taşıyan kameralı izleme sistemleri, devletin kamuya açık alanlarda kişileri izleyebilmesine ve kişilerle ilgili verileri işleyebilmesine olanak tanıyan bir sistemdir. Sistem ile görüntü alma ve kaydetme işlemleri, genel itibariyle 1960'lı yıllara dayanmaktadır. Bu yıllarda sistemi sadece analog yöntemle ve oldukça sınırlı bir şekilde uygulayan İngiltere, kameralı izleme sistemlerinin çıkış ülkesi olarak gösterilmektedir.¹⁶ İngiltere'de kameralı izleme sisteminin kullanılması; öncelikle suçun önlenmesi, bunun mümkün olmaması durumunda ise suçun işlenmesi olasılığının azaltılması amacına dayanmaktadır.¹⁷ Yine İngiltere gibi kameralı izleme sistemlerinin yaygın olarak kullanıldığı Fransa'da söz konusu sistemin kullanımının, artan suçlulukla mücadele açısından oldukça önemli olduğu yerel politikacılar tarafından sıklıkla dile getirilmiştir.¹⁸

Kameralı izleme sistemlerinin dünya genelinde bu kadar yaygın olarak kullanılması, 1990'lı yıllarda gerçekleşmeye başlamıştır. Almanya, Fransa, Belçika, Avustralya ve ABD'de kameralı izleme sistemi ile görüntü alma ve kaydetme işlemleri bu yıllarda yaygınlaşmaya başlamıştır. Birleşik Krallık'ta 1990 yılında yüz adet olan kamera sistemi (CCTV) yirmi yıl içinde dört milyon adete ulaşmıştır.¹⁹ Londra'da bir kişinin günlük ortalama üç yüz kamera tarafından görüntülendiği ifade edilmektedir.²⁰

¹⁵ Eren, s.118.

¹⁶ Misa Dokmanovic, "Watching The Watchers: Legal Regulation of CCTV in Macedonia", *Iustinianus Law Review*, Cilt 2, Sayı 2, 2011, s. 1.

¹⁷ Sam Waples/Martin Gill/Peter Fisher, "Does CCTV displace crime?", *Criminology & Criminal Justice Review*, Cilt 9, Sayı 2, 2009, s. 208.

¹⁸ Eric Heilman, "Video Surveillance and Security Policy in France: From Regulation to Widespread Acceptance", *Information Polity*, Volume 16, 2011, s. 369.

¹⁹ Eric L. Piza/Brandon C. Welsh/David P. Farrington/Amanda L Thomas, "CCTV Surveillance For Crime Prevention: A 40-Year Systematic Review With Meta-Analysis", *Criminology & Public Policy*, 18 (1), Şubat 2019, s. 1.

²⁰ Mamoon N. Asghar/Nadia Kanwal/Brian Lee/Martin Fleury/Marco Herbst/Yuansong Quiao, "Visual Surveillance Within the EU General Data Protection Re-

Günümüzde dünya genelinde kameralı izleme amacıyla kullanılan kamera sayısının yedi yüz yetmiş milyon civarında olduğu, bu sayının 2021 yılı sonu itibarıyla bir milyara ulaştığı ifade edilmektedir.²¹ Başka bir rapora göre ise dünya genelindeki kamusal izleme amaçlı kameraların %54'ü Çin tarafından kullanılmakta olup toplanan veriler ışığında Çin'de her üç kişiye bir kamera düşmektedir.²² Kameralı izleme sistemlerinin bu denli yaygınlaşmasının en önemli gerekçesi, suç oranlarının artması ve kamusal güvenliğin sağlanması ihtiyacı olarak gösterilmektedir.²³

Türkiye'de ise Mobese sistemi ilk olarak 2001 yılında Diyarbakır ilinde kullanıma açılmıştır. Esasında uygulamanın ilk amacı, araç takibi ve suç analizlerinin yapılabilmesi olarak ortaya konulmuştur. Zamanla diğer il ve ilçelerde de kurulan bu sisteme yönelik yasal altyapıya ilişkin boşluk bulunmaktadır. Oysaki toplumsal yaşama dâhil olan her anın izlenme ihtimalini dikkate değer bir şekilde artıran bu sistemin amacı ve kullanımı başta olmak üzere çeşitli detaylara yer veren bir hukuki düzenlemenin bulunmaması önemli bir eksiklikler.

D. Kameralı İzleme Sisteminin Suçun Önlenmesi Üzerinde Etkisi

Kamera ile görüntü alma ve kaydetme işlemlerinin suçun önlenmesine etkisi üzerinde ayrı bir parantez açılmalıdır. Bu hususun net bir şekilde ortaya konulması; konuyla ilgili olarak bilimsel araştırmalara başvurulmasını gerekli kılmaktadır. Günümüzde kamera görüntülerinin kullanımının, suçun önlenmesinden ziyade suçun aydınlatılmasına daha fazla katkı verdiği öne sürülmektedir. Ancak kamera sistemlerinin bulunduğu yerlerin diğer yerlere göre daha güvenli olarak kabul edildiği ve suç işleme hazırlığında olan kişilerin kamerasız yerlere yöneldikleri de ifade edilmektedir. Ülkemizde, Mobeselerin suçun önlenmesi noktasındaki etkisi üzerine bilimsel bir çalışma bu-

²¹ gulation: A Technology Perspective", *IEEE Access*, Volume 7, 2019, s. 111710.
Liza Lin/Newley Purnell, "A World With a Billion Cameras Watching You Is Just Around the Corner", *Wall Street Journal*, <https://www.wsj.com/articles/a-billion-surveillance-cameras-forecast-to-be-watching-within-two-years-11575565402>, 6 Aralık 2009, erişim tarihi: 20 Aralık 2021.

²² Paul Bischoff, "Surveillance camera statistics: which cities have the most CCTV cameras?", <https://www.comparitech.com/vpn-privacy/the-worlds-most-surveilled-cities/>, 17 Mayıs 2021, erişim tarihi: 19 Aralık 2021.

²³ Dokmanovic, s. 2.

lunmamaktadır. Bu anlamda, hangi şehirlerin hangi yerlerine kameraların yerleştirildiği, bu noktada temel ölçütün ne olduğu, kamera yerleştirilmeden önce işlenen suçların niteliksel ve niceliksel analizi ile sonraki durumun analizi yapılmadan yürütülecek her çalışma eksik kalacaktır.

Yurtdışında yapılan bazı çalışmalar, kameralı izlemenin suçun işlenmesini önlemek yerine suçun yer değiştirmesine neden olduğunu göstermektedir. Hatta kameralı izleme sistemlerinin, anlık duygularla işlenebilen öldürme ve yaralama gibi suçların işlenmesini önlemediği ancak mala karşı işlenen suçlarının önlenmesinde etkili olduğu iddia edilmektedir.²⁴ Bunun yanı sıra bazı araştırmalarda otoparklara yerleştirilen kameraların, daha açık alanlara yerleştirilen kameralara göre daha caydırıcı etkiye sahip olduğu ifade edilmektedir.²⁵ Kanaatimizce, izleme amaçlı olarak yerleştirilen kameraların, suçun önlenmesine doğrudan katkısı belirlenebilmesi dahi suç yoluna giren fail üzerinde caydırıcı bir etkisi olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Bu noktada, kameraların ve izlemeye yönelik bilgilendirme levhalarının görünür bir şekilde yerleştirilmesi gerekmektedir. Söz konusu levhalar; sadece resim vs. içerebileceği gibi yazılı bilgiler de barındırabilir. Bu noktada önemli olan husus, bilgilendirmenin açık ve net bir şekilde yapılması ve izleme yapan kamu kuruluşunun açıkça belirtilmesidir. Bu son husus, kişilerin haklarını kullanabilmeleri açısından oldukça önemlidir.²⁶ Öte yandan otopark gibi kapalı alanlara yerleştirilen kameraların görünürlüğü açık alanlara göre daha fazla olduğundan caydırıcılık etkisinin de daha fazla olduğunu düşünmekteyiz. Ancak görünürlüğün bilinçli bir şekilde azaltıldığı ya da umursanmadığı uygulamalar da bulunmaktadır. Örneğin; Londra şehrinde sıklıkla kullanılan Otomatik Plaka Tanıma Kameralarının (ANPR) temel amacı; suç hareketlerini sezmek, suçluları caydırmak ve suç faaliyetini akamete uğratmak olarak tanımlanmıştır. Sistem, kamera önünden geçen araç plakalarıyla veri bankasında kayıtlı plakaları anında mukayese ederek ilgili kolluk

²⁴ Mobese sistemlerinin suçun önlenmesine etkisi noktasında iki önemli çalışma bulunmaktadır. Bunlardan ilki, Welsh ve Ferrington tarafından 2002 yılında yapılan çalışma iken; diğeri ise, 2005 yılında Gill ve Springs tarafından yapılmıştır. (Bu konuda daha detaylı bilgi için bkz. Abanoz, s. 61 vd.)

²⁵ Piza/Welsh/Farrington/Thomas, s. 2.

²⁶ Küçük, s. 78.

görevlilerini anlık olarak uyarma üzerine kuruludur. Günlük yaklaşık altmış milyon plaka okumanın yapıldığı sistem gerek polis araçlarına gerekse sabit yerlere kurulu olarak çalışabilmektedir. Ancak, kameraların kurulu bulunduğu yerler, suçluların yararına olabileceği ve sistemin değerini düşürebileceği gerekçesiyle kamuoyu ile paylaşılmamaktadır.²⁷ Oysaki kameralı izleme sistemlerine ilişkin önceden bilgilendirme; gerek kişisel veriler ve özel hayatın korunması, gerekse sistemin, suç işleme üzerinde önleyici etkisi nedeniyle gereklidir.²⁸ Kameraların belirli olmaması bir diğer deyişle gizlenmesi durumunda, suçun önlenmesi olarak gösterilen amacın anlamsız hale geleceği açıktır.²⁹ Öte yandan; kameraların gizlenmesi gerektiği yönündeki bir kabulün; kişileri, devamlı izlenme korkusunun içine terk ederek güvensiz bir toplumun oluşturulmasına hizmet edeceği şüphesizdir.

Gelişen teknoloji ile birlikte başta çözünürlük olmak üzere kamera özelliklerinin artması ile birlikte kameralı izleme sistemlerinin suçun önlenmesi ve aydınlatılmasında daha etkin kullanılması sağlanmış ise de bu durum; daha geniş bir içerikle kişisel verilerin toplanması ve dahası, kötüye kullanılma olasılığının artması anlamına gelmektedir. Örneğin; ABD'nin Chicago şehrinde 2003 yılında uygulamaya giren kameralı izleme sistemleri; önceleri şehrin önemli noktalarında daha az sayıda kurulmuştu. Hatta görünürlüğü artırmak için kameralar, polis logosu ve mavi ışıkla donatılmıştı. Ancak zamanla sese duyarlı özellik kazandırılan bu kameraların hem sayısı artırılmış hem de boyutları daha da küçültülerek görünürlükleri azaltılmıştır.³⁰ Kameraların gizlenmesi ya da görünür olmaması ve kişilerin, kendi görüntülerinin alındığından haberdar olmamaları, söz konusu kötüye kullanım riskini artırmaktadır. Örneğin; yolda yürüyen bir kişinin taşıdığı belgeye uygulanacak yakınlaştırma (zoom) ile özel hayatın gizliliği gibi hak-

²⁷ Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için; <https://www.cityoflondon.police.uk/advice/advice-and-information/rs/road-safety/automatic-number-plate-recognition-anpr/>, erişim tarihi: 22 Şubat 2022.

²⁸ Venedik Komisyonu'nun Kamu Görevlileri Tarafından Kamusal Alanlarda Kameralı İzleme ve İnsan Haklarının Korunması Hakkında Görüşü, 23 Mart 2007, s. 14.

²⁹ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 180.

³⁰ Jens Kramer, "On the End of Freedom in Public Spaces, Legal Challenges of Wide-Area and Multiple-Sensor Surveillance Systems", Fergal Davis, Nicola Mc Garrihy, George Williams (Ed.), Surveillance, Counter-Terrorism and Comparative Constitutionalism, Routledge Publishing, 2014, s. 118.

ların yanı sıra ifade özgürlüğü gibi hakların korunması da tehlikeye girebilecektir.³¹ Yine geliştirilen yazılımlar sayesinde, elde edilen görüntüler üzerinde yüz tanıma gibi çeşitli incelemeler yapılabilmekte, bu durumda da daha fazla kişisel verinin işlenmesine zemin hazırlanmaktadır.³²

Kameralı izleme sistemlerinin suçun önlenmesine olan etkisi üzerine bazı çalışmalar yürütülmüşse de suçun aydınlatılmasına ilişkin detaylı ve bilimsel çalışmaların bulunmadığı söylenebilir. Kimi araştırmalar, söz konusu kameraların suçun aydınlatılmasına etkisinin beklenenden az olduğunu gösterirken; bazı araştırmalar ise söz konusu etkinin yalnızca bazı suçlarla sınırlı olduğunu belirtmektedir.³³ Ancak günümüzde kullanılan yüksek çözünürlüklü ve daha uzun süre görüntü saklayabilen kameraların; suçun delillendirilmesi aşamasına daha fazla katkı sağlayacakları şüphesizdir.

E. Kameralı İzleme Sistemleri ile Müdahale Edilen Hak ve Özgürlükler

1. Genel Olarak

Günümüzde teknolojik gelişmelerin hız kazanması, kişisel verilerin ve özel hayatın gizliliğinin korunması başta olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin korunmasına yönelik yeni mevzuat düzenlemelerine olan ihtiyacı da güncellemektedir.³⁴ Kameralı izleme sistemleriyle kişilerin kamusal alandaki görüntülerinin işlenmesi; özel hayatın gizliliğinin korunması hakkı ve kişisel verilerin korunması hakkına önemli

³¹ Dokmanovic, s. 3.

³² Almanya Berlin Tren İstasyonunda kamera ile yüz tanıma sistemine ilişkin yapılan test çalışmasına 300 gönüllü katılmıştır. Fotoğrafları sisteme yüklenen bu kişilerin kimlik bilgileri, %80 oranında başarıyla sistem tarafından tanımlanmıştır. Her ne kadar söz konusu oranın suçun önlenmesi ve aydınlatılması süreçleri açısından büyük bir başarı olduğu ifade edilse de sistemin hata oranının halen yüksek olduğu ve masum kişilerin suçlu olarak tanımlanabileceği endişelerinin halihazırda devam ettiği belirtilmektedir. ("In Germany, Controversy Still Surrounds Video Surveillance", <https://www.dw.com/en/in-germany-controversy-still-surrounds-video-surveillance/a-50976630>, erişim tarihi: 10 Ocak 2021.)

³³ Matthew P. J. Ashby, "The Value of CCTV Surveillance Cameras As An Investigative Tool: An Empirical Analysis", *European Journal on Criminal Policy and Research*, Volume 23, 2017, s. 443.

³⁴ Kramer, s. 117.

bir müdahale teşkil etmektedir. Görüntü işleme ile birlikte, kişilerin kaygılanma ve davranışlarını aşırı şekilde kontrol etme davranışı ortaya çıkabilmekte ve bu durum da kişilerin maddi ve manevi varlığını koruma hakkına müdahale anlamına gelmektedir.³⁵ Hatta kameralı izleme sisteminin; kaydetme ve defalarca izleme imkânı sunması nedeniyle; anlık izleme tedbirlerine nazaran hak ve özgürlüklere daha müdahaleci bir niteliğe sahip olduğu ifade edilmektedir.³⁶

Kameralı izleme sisteminde görüntülerin işlenmesiyle kişi hak ve özgürlüklerine haksız bir şekilde müdahale edildiğinin peşinen kabul edilmemesi gerektiği de ileri sürülebilir. Kanaatimizce; söz konusu müdahalenin hukuka uygunluğu, sadece müdahale amacının meşruluğu ile ölçülebilir değildir. Bu noktada, aşağıda detaylıca açıklandığı üzere, müdahalenin yasal altyapısının bulunması, ölçülülük ve demokratik toplumda gereklilik gibi şartların yerine getirilmesi gerekmektedir. Tüm bu şartlar yerine getirilmeden yapılan müdahalenin belirsizlik taşıyacağı, bunun da en başta hukuk devleti ilkesine zarar vereceği açıktır. Yine, belirtilen şartların kabulü; kamusal alanda özgürlüklerin sınırlandırılmayacağını değil, aksine, kamusal alanın başlı başına bir sınırlama nedeni olmayacağını göstermektedir. Esasında, kamusal alandaki özgürlüklere yönelik sınırlama, kural yerine istisna olarak benimsenmeli; bu istisnaya ise ancak sınırlama niteliği taşımayan öncelikli düzenlemeler uygulandıktan sonra başvurulmalıdır.

Bireylerin, toplum içerisine dâhil olunca, bir diğer ifadeyle kamuya açık yerlere girince gerek özel hayatın gizliliğinin korunması hakkı gerekse kişisel verilerin korunması gibi haklarının sınırlandırılmasını kabul edecekleri yönünde bir anlayış ileri sürülebilir. Esasında nasıl bireylere evlerinden çıkmamaları söylenemeyecekse; evlerinden çıktıkları andan itibaren de haklarından yoksun kalacaklarını peşinen kabul etmek doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Bireylerin, kamusal alana dahil olmaları, kendileri hakkında izleme işleme yapılmasına rıza gösterdikleri anlamına gelmemekte olup aksinin kabulü, bireyi özerkliğinden koparmakla eşdeğer olacaktır.³⁷ Nitekim bireylerin özel hayatı, sadece özel alanlarla sınırlı olmayıp kamuya açık yerlerde de kişilerin

³⁵ Abanoz, s. 80.

³⁶ Venedik Komisyonu'nun Kameralı İzlemenin Hangi Aşamaya Kadar İnsan Haklarıyla Uyumlu Olduğuna Yönelik Görüşü, 14 Şubat 2007, s. 2.

³⁷ Küçük, s. 57.

özel hayatı söz konusu olabilmekte ve bu son durum da korunması gerekli alan olarak değerlendirilmektedir.³⁸

AİHM de kamusal alanda yapılan izlemelerin, her zaman hukuka uygun olmayabileceğini, özel hayatın korunmasına yönelik ihtiyacın kamusal alanda da söz konusu olduğunu kararlarına taşımıştır. Mahkeme'ye göre belirli kişi ya da kişilerin verilerinin kolluk görevlileri tarafından sistemli ve düzenli bir şekilde toplanması ve kaydedilmesi fiili, söz konusu veriler kamuya açık bir alanda elde edilmiş olsa bile kişilerin özel yaşamına müdahale teşkil etmektedir. Örneğin; bir kişinin aracına monte edilen GPS cihazı yardımıyla o kişinin nerede olduğunun belirlenmesi ve hareketlerinin tespit edilmesi özel yaşama doğrudan müdahale oluşturmaktadır.³⁹ Hatta hırsızlık şüphelisi bir kişinin, polis merkezinde güvenlik kameraları ile kaydedilen görüntüsünün olayla ilgisiz kişilerin görüntüleriyle birlikte derlenerek tanıklara gösterilmesi şeklinde gerçekleşen olayda Mahkeme; öncelikle, bir kişinin kamusal alandaki hareketlerinin izlenmesinin başlı başına özel hayata müdahale oluşturmadığını ancak sistemli ve sürekli bir kaydın müdahaleye neden olabileceğini belirtmiştir. Somut olayda da söz konusu polis merkezinin kamusal alan olmasına rağmen; güvenlik amacıyla yerleştirilmiş olan kameraların teşhis amaçlı olarak kullanıldığından kişinin bilgisinin olmadığı ve kişinin, bu amaçla bir veri işlenmesini ummadığı belirtilerek; görüntü ve ses kaydedilmek suretiyle kişisel verilerin işlenmesinin özel hayata müdahale olduğu Mahkeme tarafından kabul edilmiştir.⁴⁰

2. Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması Hakkı

Özel hayatın gizliliğinin korunması hakkı, AİHS'in 8. maddesinde açıkça düzenlenmiş bir haktır.⁴¹ Bu maddede; aile yaşamına saygı

³⁸ Venedik Komisyonu'nun Kamu Görevlileri Tarafından Kamusal Alanlarda Kameralı İzleme ve İnsan Haklarının Korunması Hakkında Görüşü, 23 Mart 2007, s. 7.

³⁹ AİHM'in 21 Haziran 2011 tarihli Shimolovos/Rusya (30194/09 başvuru numarası) kararı.

⁴⁰ AİHM'in 17 Temmuz 2003 tarihli Perry/Birleşik Krallık (63737/00 başvuru numarası) kararı.

⁴¹ Özel ve aile hayatına saygı hakkı

1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

hakkı, haberleşmeye saygı hakkı ve konuta saygı hakkı da açıkça belirtilmesine rağmen; bu haklarla ilgili detaylı kavramsal açıklamaya yer verilmemiştir. Bu hakların içeriği AİHM içtihatlarıyla doldurulmaktadır.⁴²

Özel hayat kavramının içeriği ise; kişinin herkesle paylaşımında bulunabileceği genel yaşam alanı, belirli kişilerle ve sadece belirli konuların paylaşılmasının gündeme gelebileceği daha dar bir alan olan özel yaşam alanı ve nihayetinde kişinin en mahrem alanı olarak değerlendirilen sır alanı şeklinde üç ayrı kapsamda açıklanmaktadır.⁴³ Özel hayatın korunması hakkı, bu alanlardan herhangi birine özgülenmiş değildir. Yani, kişilerin özel yaşam alanına ilişkin bir müdahale hukuka aykırı olarak değerlendirilebilecekken; genel yaşam alanında kameralı izleme sistemleriyle yapılan bir müdahale de hukuka aykırı olarak değerlendirilebilecektir.⁴⁴ Yani, Mahkeme'nin kamusal alanda özel yaşamın gizliliği korunmaz şeklinde genel bir kabulü bulunmamaktadır.⁴⁵

AİHM de özel hayat kavramını, dar bir şekilde yorumlamamaktadır. Buna göre; özel hayat kapsamı, sınırlayıcı bir anlayışla değerlendirilmemelidir. Özel yaşam alanı dışındaki alanlar da özel hayat kapsamında korunmaya değer olup; bireyin diğer insanlarla ve dış dünyayla ilişki kurma ve geliştirme hakkı da bu hak çerçevesinde korunmaktadır. Hatta özel hayat kavramının; bireyin mesleki veya ticari nitelikteki faaliyetlerini bile içermesi mümkündür.⁴⁶

2.Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.

⁴² Gülay Arslan Öncü, Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi, Ankara 2019, s. 23.

⁴³ Elif Küzeci, Kişisel Verilerin Korunması Hakkı, Turhan Yayınları, Ankara 2018, s. 74.

⁴⁴ Küzeci, s. 74.

⁴⁵ Özer, s. 482.

⁴⁶ AİHM'in 25 Eylül 2001 tarihli P.G. ve J.H./Birleşik Krallık (44787/98 başvuru numaralı) kararı.; AİHM'in 17 Temmuz 2003 tarihli Perry/Birleşik Krallık (63737/00 başvuru numaralı) kararı; AİHM'in 21 Haziran 2011 tarihli Shimolovos/Rusya (30194/09 başvuru numaralı) kararı.

3. Kişisel Verilerin Korunması Hakkı

Kişisel verilerin korunması hakkı, AİHS kapsamında doğrudan düzenlenen haklar arasında yer almamaktadır. AİHM, kişisel verilerin korunması hakkını, AİHS'in 8. maddesinde düzenlenmiş olan özel hayatın gizliliğinin korunması hakkı ile ilişkili ve hatta bu hakkın alt kategorisi olarak değerlendirmektedir.⁴⁷ Kişisel verilerin korunması hakkı, sadece teknolojinin hâkim olduğu alanlarda korunması gerekli bir hak değildir.⁴⁸ Örneğin; söz konusu hakkın kullanımı sanal ortamda oluşturulacak bir sistem için söz konusu olabileceği gibi bir işyerinin dosyalama yöntemiyle tuttuğu kayıtlar için de gündeme gelebilecektir. Ancak teknoloji ile birlikte kişisel verilerin sınır tanımaz bir şekilde toplanması, kaydedilmesi ve dağıtılması; kişisel verilerin korunması hakkını, insan onurunun korunması açısından önemli bir noktaya getirmiştir.⁴⁹ Bu nedenle, kişisel verilerin korunması hakkı, özel hayatın gizliliğinin korunması hakkından müstakil bir hak olarak kabul edilmeye başlamıştır.

Kameralı izleme sistemleriyle alınan görüntüler, kişisel verilerin korunması hakkı ile doğrudan ilgilidir. Çünkü sistemle; görüntülerin kaydedilebildiği, izlenebildiği ve paylaşılabildiği, bu görüntülerde yer alan bilgilerin ise kişilerin kimliğini belirli veya belirlenebilir kılabilceği izahtan varestedir.⁵⁰ AİHM de kameralı izleme faaliyetlerinin kişisel verilerin korunması hakkına müdahale niteliğinde olduğunu kabul etmektedir. Söz konusu müdahalenin, kişilerin hareket serbestisini kısıtlar bir niteliğe sahip olduğu, bunun da açıkça insan onuruna aykırılık teşkil ettiği Mahkeme tarafından net bir şekilde vurgulanmıştır.⁵¹ Ancak Mahkeme'nin genel olarak kabul ettiği görüşe göre; kameraların kullanımı başlı başına AİHS'in 8. maddesine aykırı bir müdahale teşkil etmemekte, kameraların özellikle bazı kişi ya da kişileri diğerlerinden ayırt edip etmede kullanılıp kullanılmadığının dikkate alınması gerekmektedir.⁵²

⁴⁷ Arslan Öncü, s. 79.

⁴⁸ Seçkin Koçer, Ceza Muhakemesinde Kişisel Verilerin Korunması, Adalet Yayinevi, Ankara 2021, s. 42.

⁴⁹ Küzeci, s. 72.

⁵⁰ Gerek 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda gerekse bu alanda AB mevzuatında en temel belge niteliğinde olan Genel Veri Koruma Tüzüğü'nde kişisel veri; Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi olarak tanımlanmıştır. (KVKK'nın 3/1.d fıkrası, GVKT'nin 4/1. fıkrası.)

⁵¹ Abanoz, s. 120.

⁵² Kramer, s. 125.

4. Müdahalenin Hukuka Uygunluğu İçin Gerekli Şartlar

AIHS'in 8. maddesinde; özel hayata ve kişisel verilere yapılacak müdahalenin ancak kanuna uygun olması şartıyla ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli olması durumunda yapılabileceği ifade edilmiştir. Buna göre; hakka yönelik bir müdahalenin hukuka uygun olarak değerlendirilebilmesi için ilk şart söz konusu müdahaleye ilişkin hususların kanunda düzenlenmesidir. Yine, müdahalenin meşru amaçlara dayanması ve demokratik bir toplumda gerekli olması şartları da hukuka uygunluk değerlendirmesinde dikkate alınmaktadır. Anayasa'nın 13. maddesi ise temel hak ve hürriyetlerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceğini, bu sınırlamaların, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağını açıkça düzenlemiştir.

Öte yandan; *"Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebepler"* ifadesinin Mobese sistemi açısından karşılığı Anayasa'nın 20. maddesinde *"Özel Hayatın Gizliliği"* başlığı altında düzenlenmiş olan müdahale sebepleridir. Anayasa'nın 20. maddesinde gösterilen sebepler; millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması olarak sınırlı bir şekilde belirtilmiştir. Burada ifade edilen *"suç işlenmesinin önlenmesi"* sebebi bu alanda hazırlanacak bir kanuna dayanak teşkil edecektir. Öte yandan, bu sebeplerin dışındaki herhangi bir sebep gerekçe gösterilerek özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması hakkına müdahale edilemeyecek ya da edilen müdahale hukuka uygun olarak kabul edilmeyecektir.⁵³ Çalışmamızın bu bölümünde; AIHM'in bu konuda belirlediği ölçütler dikkate alınarak konu inceleme altına alınacaktır.

⁵³ Yavuz Atar, Türk Anayasa Hukuku, Güncellenmiş 13. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2019, s. 140.

a. Kanunilik

Kanunilik, temel hak ve özgürlüklerin korunmasında en başat ilkeler arasında yer almaktadır. Hak ve özgürlüklerin, tüzük ve yönetmelik gibi idari işlemlerle sınırlandırılmamasını beraberinde getiren bu ilke; kişiler açısından öngörülebilirlik, devlet açısından ise uygulanabilirlik anlamını taşımaktadır.⁵⁴ Gerçekten, kanun yoluyla hayata geçirilen düzenlemeler, kişiler için daha şeffaf ve belirli bir içeriğe sahip olup; kanunların hazırlanması, kabul edilmesi ve değiştirilmesine ilişkin süreçler, diğer düzenlemelere göre daha sıkı ve belirli şartların yerine getirilmesini gerektirmektedir.

Anayasa'nın 13. maddesinde; müdahalenin kanunla gerçekleştirilmesi gerektiği ifade edilmesine rağmen; şekli anlamda⁵⁵ ya da maddi anlamda⁵⁶ kanuna yönelik herhangi bir netlik ortaya konulmamıştır. Ancak Anayasa'nın kanun ile şekli anlamda kanun ifadesini benimseydiği ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, tüzük, yönetmelik gibi düzenleyici işlemlerle temel hak ve özgürlükleri sınırlandıran düzenlemelerin hayata geçirilemeyeceği değerlendirilmektedir.⁵⁷ Nitekim Anayasa Mahkemesi de birçok kararında kanunilik ölçütünün karşılanabilmesi için müdahaleye esas hususların kanunla öngörülmesi gerektiğini belirterek şekli anlamda kanunun varlığını açıkça benimsemiştir.⁵⁸ Bu konuda AİHM ise şekli anlamda kanun yerine maddi anlamda kanunu temel alan bir yaklaşım sergilemektedir. Yani sadece kanun değil, yönetmelik, tüzük ve hatta yargı içtihadı da AİHM tarafından ortaya konulan kanunilik kapsamında değerlendirilmektedir.⁵⁹ AİHM'in konuyla ilgili önemle vurguladığı husus; öngörülebilir, erişilebilir ve belirli bir hukuki düzenlemenin varlığıdır. Bu noktada, söz konusu düzenlemenin, bireyler tarafından erişilebilir olması ve bireylerin

⁵⁴ Eren, s. 118.

⁵⁵ Şekli anlamda kanun, başta Anayasa olmak üzere ilgili mevzuatta belirtilen usuller kullanılarak yasama organı tarafından kabul edilerek yürürlüğe giren düzenlemelerdir. Bu noktada, kanunun içeriğinin bir önemi bulunmamaktadır.

⁵⁶ Maddi anlamda kanun, genel ve soyut nitelikte bir içerikle kabul edilen düzenlemelerdir. Bu düzenlemelerin kabul edilmesinde mevzuatta öngörülen usullerden ziyade düzenlemenin içeriği önem taşımaktadır.

⁵⁷ Atar s. 138.

⁵⁸ Anayasa Mahkemesi'nin 19 Aralık 2013 tarihli Mehmet Akdoğan ve Diğerleri (2013/817 başvuru numaralı) kararı, Anayasa Mahkemesi'nin 10 Aralık 2015 tarihli Bülent Polat (2013/7666 başvuru numaralı) kararı.

⁵⁹ Arslan Öncü, s. 154.

kendileri hakkındaki muhtemel sonuçları öngörebilmeleri önemlidir. Sonuçların öngörülebilir olması için düzenlemenin; tedbire başvuru yetkisine sahip kişi ya da kurumlar, kötüye kullanım riskine karşı benimsenen güvenceler ve tedbire ilişkin gerekçe, süre ve kapsam gibi bilgilere yer vermesi uygun olacaktır.⁶⁰ Bu özellikleri taşımayan ve ileride gerekli olabileceği şeklinde genel bir düşünceyle kişisel verilerin işlenmesine yol açan her türlü düzenleme ve neticesinde gerçekleştirilecek uygulamalar hukuka aykırı olacaktır.⁶¹ Düzenlemenin şekli anlamda bir kanunla ya da bir yönetmelik gibi düzenleyici işlemle yapılmasının önemi bulunmamaktadır. Bu açıdan bakıldığında; Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin korunması noktasında AİHM'e nazaran daha ileri bir bakış açısına sahip olduğu belirtilebilir.⁶²

AİHM'in birçok kararında özel hayata yönelik müdahalenin kanunla uyumlu olup olmadığı detaylıca değerlendirilmiştir. Örneğin; Perry/Birleşik Krallık kararında Mahkeme; öncelikle söz konusu düzenlemenin ilgili kişi tarafından erişilebilir olup olmadığı ve sonuçlarının öngörülüp öngörülemediğinin değerlendirilmesi sonrasında ise yapılan müdahalenin kanunla uyumlu olup olmadığının incelenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Somut olayda ortaya konulan müdahaleye dayanak teşkil eden mevzuat düzenlemesi bulunsa da kişinin, görüntülü izleme ve kaydetmenin amacı ve sonraki kullanım ile ilgili bilgilendirilmemesi, görüntüyü izleme, itirazda bulunma ve görüntünün tanıklara izletilmesi esnasında vekil bulundurma hakkının kullandırılmamasının mevzuatla uyumlu olmadığını ifade ederek özel hayatın gizliliği hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.⁶³

Söz konusu sistemin esasında kişi hak ve özgürlüklerine müdahale içermediği gerekçesiyle yasal düzenlemenin gerekli olmadığı düşünülebilir. Hatta söz konusu kameraların kullanılmaya başlandığı 1990'lı yıllarda İngiltere'de; kişinin toplum içerisinde korunması gerekli mahremiyeti bulunmadığı ileri sürülerek bu yönde yasal düzenlemeye gerek duyulmadığı kimi hukukçular tarafından ifade edilmiş-

⁶⁰ AİHM'in 21 Haziran 2011 tarihli Shimolovos/Rusya (30194/09 başvuru numaralı) kararı.

⁶¹ Küçük, s. 71.

⁶² Abanoz, s. 122.

⁶³ AİHM'in 17 Temmuz 2003 tarihli Perry/Birleşik Krallık (63737/00 başvuru numaralı) kararı.

tir.⁶⁴ Ancak kişisel verilerin korunması hakkının diğer haklardan ayrı bir konumda olduğu ve bu hakkın korunması için ayrı düzenlemelere ihtiyaç bulunduğu yönündeki anlayışın gelişmesiyle birlikte; kamusal alanda kullanılan kameralı izleme sistemlerine ilişkin ayrı düzenlemelerin yapılması gerektiği düşüncesi ağırlık kazanmaya başlamıştır.

Kanunilik şartı yerine getirilmemesine rağmen Yargıtay'ın Mobese kameraları ile elde edilen görüntüleri hukuka uygun delil olarak kabul ettiği birçok kararı bulunmaktadır.⁶⁵ Bu kararlarda dikkat çeken husus, Mobese görüntülerinin hukuka uygunluğunun doğrudan karara konu edilmemiş olmasıdır. Yüksek Mahkeme, aksine, söz konusu görüntülerin elde edilmemiş olmasını maddi gerçeğe ulaşma yolunda eksiklik olarak değerlendirmektedir.⁶⁶

Sistematik izleme ve kaydetme yapılmamaktaysa kanuni düzenlemeye gerek bulunmadığı da ifade edilmektedir. Yani, kaydetmemek

⁶⁴ Gras, s. 216.

⁶⁵ Yargıtay; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Ruiz-Mateos/İspanya kararında da açıklanan çelişmeli yargılama deyiminden, "Tarafların, diğer tarafça sunulan delil veya dosyalarda yer alan mütalâalar hakkında bilgi sahibi olma ve yorum yapma olanağına sahip olması"nın anlaşıldığı, delillerin ortaya konulması (irat ve ikamesi) sonrasında, yüz yüzelik ve kolektiflik ilkeleri çerçevesinde sağlamlık, hukuka uygunluk ve ispat gücü açılarından duruşmada tartışılması gerekirken mahkeme huzurunda tartışılmayan Mobese kayıtlarına dayanılarak hüküm kurulması suretiyle AİHS. 6 ve 5271 sayılı CMK'ın 217/1. maddelerine aykırı davranılmasını bozma nedeni olarak belirtmiştir. (Yargıtay 14. CD'nin 2014/8744 E. 2014/14739 K. Sayılı ve 23.12.2014 tarihli kararı.)

⁶⁶ Yargıtay; sanığın, sanık E.G'yi tanımadığına, katılanları yaralaması konusunda azmettirmedigine yönelik inkara yönelik savunması karşısında; dosya arasında bulunan Eyüp Adliyesi güvenlik kamerası ile teleferik karşısı Mobese kayıtlarına ilişkin CD kayıtları ile sanıkların teşhise elverişli fotoğrafları bilirkişiye inceletirilerek, sanıkların birlikte adliyeye gelip gelmediği, adliye içerisinde ve çıkışında görüşme ve konuşmalarının bulunup bulunmadığı hususlarının tespiti konusunda bilirkişi raporu alınıp... tüm deliller toplanıp birlikte değerlendirilerek sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken eksik araştırmayla yazılı şekilde hüküm kurulmasını bozma nedeni olarak belirtmiştir. (Yargıtay 8. CD'nin 2015/9014 E. 2015/26150 K. Sayılı ve 24.12.2015 tarihli kararı.)

Yargıtay; başka bir kararında ise; müştekinin kolluk ifadesinde saat 18.00'de aracını park ettiğini, ertesi gün saat 08.00'de aracının çalındığını anladığını beyan ettiği, UYAP'tan alınan güneşin doğuş ve batış çizelgesine göre yaz saati uygulaması da dikkate alındığında, suç tarihinde gece vaktinin 21.55'de başladığının tespit edildiği olayda, suça konu kamyona ilişkin Mobese kamera görüntüleri araştırılmak suretiyle suç saati kesin olarak belirlenerek suçun geceleyin işlenmediğinin tespiti ile sonucuna göre karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile karar verilmesini bozma nedeni olarak belirtmiştir. (Yargıtay 2. CD'nin 2016/14635 E. 2019/1702 K. Sayılı ve 31.01.2019 tarihli kararı.)

şartıyla görüntülemek için herhangi bir yasal altyapıya ihtiyaç bulunmamaktadır.⁶⁷ Başka bir görüşe göre; şayet kameralı izleme sistemleri görünür vaziyetteyse, kameraların varlığı hukuka uygun olarak değerlendirilmeli, ancak sistemin kullanılma amacı ve kayıtların silinmesine yönelik yasal bir altyapı bulunmalıdır.⁶⁸ Bu görüşlere katılmak mümkün değildir. Böylesine aşılabılır sınırlara sahip olan bir konunun kanuni düzenleme yoluyla ele alınması elzemdir. AİHM'in müdahale-nin varlığını belirlemek için kullandığı ölçütlerden yola çıkılarak böylesi bir kabule varılması, en başta bu alandaki belirsizliği artıracak, uygulamayı büyük bir boşluğa terk edecektir. Yerleştirilecek kameraların görünür vaziyette olması gerektiği, yürütülen işlemin sistematik olup olmadığı veya kaydetme işleminin yapıp yapılmayacağını belirlemesi dahi başlı başına açık ve net bir yasal düzenlemenin varlığını gerekli kılmaktadır.

Tüm bu açıklamalar ışığında; ülkemizde Mobese sistemine ilişkin bir yasal düzenlemeye ihtiyaç bulunmaktadır. Kanunilik şartının yerine getirilmesi, Mobese sistemlerinin kullanımına yönelik belirlilik kazandıracaktır. Hukuk devleti ilkesinin en önemli unsurlarından belirliliğin sağlanması için devletin, kişilerin hak ve özgürlüklerine müdahalesine yönelik şartları açıkça ortaya koyması gerekmektedir. Aksi düşünce, devleti hak ve özgürlüklere sınırsız bir şekilde müdahale edebilecek konuma yerleştirecek ve bu durumda hukuk devleti ilkesinden uzaklaşmış olacaktır.⁶⁹ Öte yandan; kişisel verilerin korunmasına yönelik mevzuat hükümleri, tek başına kameralı izleme sistemlerinin yasallığı sorununu giderecek nitelikte değildir. Nitekim bazı uluslararası raporlarda da kamusal alanlarda kameralı izlemeye ilişkin kanuni düzenlemenin yapılması, devletlere tavsiye edilmiş; bu yönde hazırlanacak düzenlemede ise kişisel verilerin korunmasına ilişkin temel düzenlemelerin dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.⁷⁰

Hak ve özgürlüklere bariz bir şekilde müdahale içeren uygulamaların sınırlarının net bir şekilde ortaya konulmaması, kişiler üye-

⁶⁷ Abanoz, s. 123.

⁶⁸ Feridun Yenisey/Ayşe Nuhoğlu, Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018, as. 469.

⁶⁹ Abanoz, s. 42.

⁷⁰ Venedik Komisyonu'nun Kameralı İzlemenin Hangi Aşamaya Kadar İnsan Haklarıyla Uyumlu Olduğuna Yönelik Görüşü, 14 Şubat 2007, s. 4.

rinde devamlı suretle gözetlenme korkusu oluşturacaktır. İşte bu nedenle; yasal bir düzenlemeyle söz konusu müdahalenin amacı, kapsamı ve diğer ayrıntılar açıkça ortaya konulmalıdır. Söz konusu sistemle kişilerin kimlik bilgileri dâhil çeşitli kişisel verilerine ulaşıldığı gerekçesiyle kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuat, bu konuda da titizlikle uygulanmalıdır.⁷¹ Mobese sistemine ilişkin kanunî düzenlemede; sistemin elde edeceği kişisel verilerin hangi alanlarda kullanılacağına açıkça yer verilmelidir. Örneğin; önleyici kolluk faaliyeti çerçevesinde elde edilen bulguların suç soruşturması ya da kovuşturmasına konu edilebilmesi oldukça tartışmalıdır.⁷² Bu nedenle; temel amacı suç işlenmesinin önlenmesi olan Mobese sistemi sayesinde işlenen kişisel verilerin, bir suç soruşturması ya da kovuşturmasında hukuka uygun bir delil olarak kullanılıp kullanılmayacağı açıkça belirtilmelidir.

Netice itibarıyla; yapılması gündeme gelebilecek bir yasal düzenleme, bu alandaki müdahaleyi tek başına hukuka uygun hale getiremeyecektir. Buna göre; öncelikli olarak, kanunda öngörülen müdahalenin Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak öngörülmesi gerekmektedir. Bu kapsamda; kanunilik unsurunun yerine getirilebilmesi için, Mobese sisteminin uygulanmasına yönelik belirli kuralların önceden ortaya konulması şarttır. Ancak, teknolojik gelişmelerle doğrudan bağlantılı olan bir konunun yasal çerçevesinin çizilebilmesinin hiç de kolay olmadığı akıldan çıkarılmamalıdır.

⁷¹ Dokmanovic, s. 7.

⁷² Bu tartışma esasında, başta önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi olmak üzere birçok tedbirin uygulanmasında karşımıza çıkmaktadır. Örneğin; önleme amaçlı olarak yapılan bir iletişimin denetlenmesi tedbiri esnasında bir suça ilişkin elde edilen bulgunun delil olarak değerlendirilip suç soruşturması ya da kovuşturmasına dâhil edilip edilemeyeceği yasal olarak belirsizlik taşımaktadır. CMK'nın 138/2. fıkrasında düzenlenmiş olan iletişimin denetlenmesinde tesadüfen elde edilen deliller hükmünün oldukça kısıtlayıcı olduğu göz önünde bulundurulduğunda; önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri esnasında elde edilen bulguların herhangi bir sınırlamaya tabi tutulmadan bir suç soruşturması ya da kovuşturmasına konu edilmesi doğru olmayacaktır. Bu alanda göz yumulacak bir kötüye kullanım, temel hak ve özgürlüklere meşru olmayan bir müdahale anlamına gelebilecektir. Bu nedenle, söz konusu alana ilişkin yasal bir düzenlemeye ihtiyaç olduğu kanaatindeyiz. (Bu konuda ayrıntılı çalışma için bkz. Koçer, Ceza Muhakemesinde Kişisel Verilerin Korunması, s. 176 vd.)

b. Meşru Amaçlara Dayanma

Müdahaleye ilişkin yasal zeminin bulunmasının yanı sıra aranacak bir diğer şart söz konusu müdahalenin meşru amaçlara dayanmasıdır. Bu bağlamda, AİHS'in 8. maddesinde ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli olması şeklinde belirtilen hususların müdahaleye konu edilmesi gerekmektedir. Bir diğer deyişle; müdahalenin bu amaçlardan bir ya da birkaçına dayandırılması gereklidir. Sınırlayıcı bir şekilde belirtilen bu amaçların, üye ülkeler tarafından dar bir şekilde yorumlanması gerekmektedir.⁷³

Müdahaleye yönelik amaç ile müdahale esnasında kullanılan aracın bir denge içerisinde bulunması, ölçülülük ilkesi çerçevesinde ele alınmaktadır. Yani, kullanılan aracın; amacı gerçekleştirmek için gerekli, elverişli ve oranlı olması şarttır.⁷⁴ Bu bağlamda; suç işlenmesinin önlenmesi amacı doğrultusunda kameralar yerleştirilmeden önce o yerdeki suç işleme oranlarının tespit edilmesi gereklidir. Suç işleme oranının oldukça yüksek olduğu yerlerden ziyade daha az hareketliliğin olduğu yerlerde yapılacak kameralı izleme faaliyeti; amaçla ölçülü bir müdahale teşkil etmeyebilecektir. Konuya ilişkin yasal sınırlamaların bulunması, müdahalenin ölçülü bir şekilde uygulanıp uygulanmadığı noktasında doğru bir fikir verecektir. Ancak böyle bir düzenlemenin bulunmaması, müdahalenin hâlihazırda ölçülü bir şekilde uygulanmadığı yönünde bir algıyı destekleyecektir.⁷⁵

Kameralı izlemeden daha az müdahaleci bir yöntemle amaçlanan sonuç elde edilebilecekse o yöntemin tercih edilmesi gereklidir. Bu, kişisel verilerin amaçla orantılı bir şekilde sınırlı olarak toplanması gereğinin bir yansımasıdır. Örneğin; bir meydanda kolluk görevlilerinin sayıca fazla olması, kameralı izleme yönteminin kullanılması yerine tercih edilebilir.⁷⁶ Yine, söz konusu sistemin, toplumun belirli bir kesimini takibe alacak şekilde ayrımcı bir anlayışla kullanılması, amacın

⁷³ Arslan Öncü, s. 158.

⁷⁴ Ergun Özbudun, Türk Anayasa Hukuku, Gözden Geçirilmiş 12. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2011, s. 114.

⁷⁵ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 178.

⁷⁶ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 178.

meşruiyetine gölge düşürecektir.⁷⁷ Örneğin; bir stadyumun girişinde kamu düzeni ve güvenliğini sağlamak amacıyla bulunan kameraların elde ettiği görüntüler üzerinde çalışılarak karşılaşmaya gelen kişiler açısından çeşitli profiller çıkarmak hukuka uygun olmayacaktır.

Kameralı izleme sistemleri, kuruluş ve işleyiş amaçları dışında bir kişi ya da kişileri devamlı suretle takip etme ve izleme amacıyla kullanılmamalıdır. Yani; kamu düzeninin korunması amacıyla kurulan bir sistemin, bir kişinin toplum içerisindeki hareketlerinin tespiti amacıyla kullanılması amaçtaki meşruluğun yitirilmesine neden olacaktır. Nitekim AİHM de kişilerin sistematik bir şekilde izlenmesini AİHS'in 8. maddesine aykırı bir müdahale olarak kabul etmektedir.⁷⁸ Yani, tersi bir yorumla kameralı izleme sistemleri ile elde edilen görüntüler, sistemli ve sürekli bir şekilde kaydedilmemekteyse; bu noktada artık AİHS'in 8. maddesine aykırılıktan bahsedilemeyecektir.⁷⁹

AİHM'in ele aldığı bir başvuruda başvuran, olay tarihinde psikolojik sorunları nedeniyle elinde mutfak bıçağıyla şehrin işlek sokaklarında bir süre yürümüş ve ardından bileklerini kesmek suretiyle intihar girişiminde bulunmuştur. Başvuranın elinde bıçak varken çekilen görüntüsü, kameralı izleme sisteminde tespit edilmiş ve başvuran, polis yardımıyla psikolojik tedavi sürecine girmiştir. Olaydan yaklaşık iki ay sonra, başvuranın fotoğrafları ile birlikte bu olay, medyaya yansıtılmıştır. Birden fazla medya organında paylaşılan haberde; kameralı izleme sisteminin olayı önlemedeki başarısı, başvuranın yüzü değiştirilmeden ya da maskelenmeden verilmiştir. Başvuran, AİHM'e söz konusu kameraların polis tarafından izlenmesi ya da kaydedilmesinden dolayı değil; fotoğraflarının medya kuruluşlarına dağıtılmasından dolayı özel hayatın gizliliği hakkının ihlal edildiği iddiasıyla başvuruda bulunmuştur. Mahkeme, olaya ilişkin yasal düzenlemede söz konusu kamera kayıtlarının; suçların önlenmesi ve suç mağdurlarının yararı için kullanılabileceğinin ifade edilmesi, kamera görüntülerinin medyada yer almasının da sistemin, önleyicilik etkisinin artırılmasına katkıda bulunduğunu belirterek başvuranın fotoğraflarının medyaya ser-

⁷⁷ Venedik Komisyonu'nun Kamu Görevlileri Tarafından Kamusal Alanlarda Kameralı İzleme ve İnsan Haklarının Korunması Hakkında Görüşü, 23 Mart 2007, s. 13.

⁷⁸ Abanoz, s. 94.

⁷⁹ Küçük, s. 58.

vis edilmesinde kamu güvenliğinin korunması, suç ve düzensizliğin önlenmesi ve diğer kişilerin haklarının korunması temelinde meşru bir amaç bulunduğunu kabul etmiştir. Ancak, başvuranın rızası olmadan ya da başvuranın bilgileri ve görüntüsü gizlenmeden veya başka geçerli bir neden gösterilmeden başvuranın görüntülerinin medyada yansıtılmasının özel hayata müdahaleyi orantısız ve gerekçesiz kıldığı kabul edilerek AİHS'in 8. maddesinin ihlaline karar verilmiştir.⁸⁰

c. Demokratik Bir Toplumda Gereklilik

Hak ve özgürlüklere yapılacak müdahalenin hukuka uygunluğu için aranan bir diğer şart ise; söz konusu müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığı üzerine yapılacak değerlendirmedir. Bu değerlendirme; kanunilik ve meşru amaca yönelik yapılacak değerlendirmelerin ardından son aşamadır. Bu noktadaki gereklilik ifadesi; bir zorunluluk ya da mecburilik olarak değerlendirilmemekte, demokratik bir toplumda ortaya çıkan ihtiyaç olarak anlaşılmaktadır.⁸¹

Bu noktada AİHM, devlet yetkililerinin değerlendirmelerine önem vermekte ve bu değerlendirmelerin o ülkenin içinde bulunduğu zorlayıcı sosyal ihtiyaçları belirlemekte önemli bir yere sahip olduğunu ifade etmektedir.⁸² Bu husus esasında devletlere, kendi toplumlarının şartlarını değerlendirme noktasında verilen bir takdir hakkıdır. Ancak her devletin hukuk düzeni ve yapısı birbirinden farklılıklar içerse de demokratik devletlerin benimsediği ilkeler, evrensel bir nitelik arz etmektedir. Bu nedenle; söz konusu değerlendirmede her demokratik toplumda karşılığını bulan çoğulculuk, düşünce özgürlüğü ve hoşgörü gibi ilkeler dikkate alınmalı; kişilerin hak ve özgürlüğü ile müdahale arasındaki denge hassas bir şekilde tartılmalıdır.⁸³ Yani; demokratik bir toplumda gerekliliğe ilişkin yapılan bir değerlendirmenin sadece ilgili devletin hukuk kuralları değil, evrensel hukuk kuralları ve ilkeler de dikkate alınarak yapılması önem arz etmektedir. Bu bağlamda AİHM, önüne gelen başvurularda, "demokratik bir toplumda gerekli-

⁸⁰ AİHM'in 28 Ocak 2003 tarihli Peck/Birleşik Krallık (44647/98 başvuru numaralı) kararı.

⁸¹ Arslan Öncü, s. 160.

⁸² AİHM'in 7 Aralık 1976 tarihli Handyside/Birleşik Krallık (5493/72 başvuru numaralı) kararı.

⁸³ Eren, s. 120.

lik" değerlendirmesini yaparken; hakka yapılan müdahalenin amacı, gerekliliği ve müdahalenin kendisini değerlendirmektedir. Bu bağlamda; müdahalenin meşru amaçla orantılı bir şekilde yapılıp yapılmadığı ve bu noktada oluşturulan gerekçelerin yeterli olup olmadığını da inceleme altına almaktadır.⁸⁴

Anayasa'nın 13. maddesinde sınırlama ölçütlerinden biri olarak kabul edilen "*demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk*" ifadesi, AİHS'in 8. maddesine benzer bir sınır çizmektedir. Demokratik toplum düzeninin gerekleri, sadece Anayasa'nın çizmiş olduğu sınırlar değil; çağdaş demokratik değerleri barındıran evrensel ölçütler göz önüne alınarak belirlenmelidir.⁸⁵ AYM de demokratik topluma ilişkin ölçütünü; çoğulculuk, hoşgörü ve açık fikirlilik olarak belirlemiş ve demokrasileri; hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde korunduğu rejimler olarak tanımlamıştır.⁸⁶ Çoğulculuğun temelinde olumlu kabul edilecek bilgi ya da fikirler değil kimi zaman rahatsız edecek bilgi ve fikirlerin ifade edilmesi yatmaktadır. Bu nedenle AİHM, sahip olunan amaç ve yapılan müdahale arasında orantılılığa vurgu yapmaktadır. Örneğin, bir başvuruda AİHM, barışçıl bir yolla gerçekleştirilen afiş dağıtmaktan ibaret bir eyleme yapılan müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli görülemeyeceğini ifade etmiştir.⁸⁷ Bu başvuruda, Mahkeme, söz konusu müdahalenin açıkça gerekçelendirilmediğine özellikle vurgu yapmıştır.

E. Kameralı İzleme Sistemine Yönelik Bazı Ülkelerdeki Uygulamalar

1. İngiltere

İngiltere her ne kadar kamusal alanda kameralı izlemenin en yaygın kullanıldığı ülkeler arasında yer alsa da ülkede bu alana özgü bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Ancak, Özgürlüklerin Korunması Kanunu'nun (Protection of Freedoms Act-2012) 29. maddesinde; ka-

⁸⁴ AİHM'in 26 Nisan 1979 tarihli Sunday Times/Birleşik Krallık (6538/74 başvuru numaralı) kararı.

⁸⁵ Özbudun, s. 116.; Atar, s. 144.

⁸⁶ Anayasa Mahkemesi'nin 5 Kasım 2014 tarihli Özkan Kart (2013/1821 başvuru numaralı) kararı.

⁸⁷ AİHM'in 31 Ekim 2006 tarihli Tüzel/Türkiye (71459/01 başvuru numaralı) kararı.

meralı izleme sistemlerinin (CCTV) kullanımı ile ilgili bir rehber hazırlanması gerektiği ifade edilerek rehberin, ilgili kameraların geliştirilmesi, kullanılması ve sistem sayesinde elde edilen görüntü veya diğer verilerin kullanılması ve işlenmesine dair hususları ele alması gerektiği belirtilmiştir.⁸⁸

Nitekim kamusal alanda kullanılan kameralarla ilgili olarak rehber ilkeler (Surveillance Camera Code Of Practice) 12 Ağustos 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. On iki ana ilkenin yer aldığı bu Rehber, 12 Ocak 2022 tarihinde güncellenmiştir.⁸⁹ Söz konusu ilkeleri aynen koruyan bu güncellemenin, başta 2018 tarihli Veri Koruma Kanunu (Data Protection Act) olmak üzere yasal değişikliklerle uyumluluğu sağlama ve yüz tanıma teknolojisine dair önemli bir karar niteliğinde olan Bridges vs. South Wales Police davasının sonuçları dikkate alınarak yapıldığı ifade edilmektedir.⁹⁰

Bu ilkeler, özet olarak şu şekildedir:

1. İzleme sistemlerinin kullanımı her zaman, meşru bir istek ve zorunlu bir ihtiyacı elde etmek için önceden belirlenmiş bir amaç doğrultusunda olmalıdır.
2. Bir izleme sisteminin kullanıcısı, kullanımın haklı (meşru) kalmasını sağlamak için düzenli gözden geçirmelerde bulunarak sistemin kişiler ve onların mahremiyeti üzerindeki etkisini dikkate almalıdır.
3. Bilgi edinme ve şikâyetle bulunma için bir irtibat noktası da dâhil olmak üzere, bir izleme sisteminin kullanımında mümkün olduğunca şeffaflık olmalıdır.

⁸⁸ Aynı maddede; rehberin, söz konusu sistemin kullanımına dair detaylar, sistemin teknik standartları ve aparatlar ile sistemin kurulacağı lokasyonlar, sistem ve aparatlarla ilgili kamuoyuna duyurulacak bilgiler, veri işleyen kişilere dair standartlar, sistem aracılığıyla elde edilen bilgi ve verilere erişim, verilerin alenileştirilmesi ile verisi işlenen kişinin şikâyet ve danışma gibi haklarına dair ek hususları da ele alabileceği belirtilmiştir.

⁸⁹ Rehber ilkelerin güncel haline <https://www.gov.uk/government/publications/update-to-surveillance-camera-code/amended-surveillance-camera-code-of-practice-accessible-version> adresinden ulaşılması mümkündür.

⁹⁰ Kameralı İzleme Kuralları açıklayıcı notu, 2. madde, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1037559/E02688418_Surveillance_Camera_Code_EM_Accessible_v02.pdf, erişim tarihi: 10 Ocak 2022.

4. Toplanan, saklanan ve kullanılan görüntü ve bilgiler dâhil olmak üzere tüm izleme sistemi faaliyetleri için açık bir sorumluluk ve hesap verilebilirlik olmalıdır.
5. Bir izleme sistemi kullanılmadan önce net kurallar, politikalar ve prosedürler mevcut olmalı ve bunlar, bunlara uyması gereken herkese iletilmelidir.
6. Bir izleme sisteminin belirlenen amacı için gerekli olandan daha fazla görüntü ve bilgi saklanmamalı ve bu görüntü ve bilgiler, amaçları sona erdikten sonra silinmelidir.
7. Saklanan görüntülere ve bilgilere erişim kısıtlanmalı ve kimlerin erişim sağlayabileceği ve bu erişimin hangi amaçla verildiği konusunda açıkça belirlenmiş kurallar olmalıdır; görüntülerin ve bilgilerin ifşası, yalnızca belirlenen amaç için veya kolluk görevlilerinin faaliyeti için gerekli olduğunda yapılmalıdır.
8. İzleme sistemi operatörleri, bir sistem ve amacı ile ilgili onaylanmış tüm operasyonel, teknik ve yeterlilik standartlarını dikkate almalı ve bu standartları karşılamak ve sürdürmek için çalışmalıdır.
9. İzleme sistemi görüntüleri ve bilgileri, yetkisiz erişim ve kullanıma karşı koruma sağlamak için uygun güvenlik önlemlerine tabi olmalıdır.
10. Uygulama esnasında yasal gerekliliklere, politikalara ve standartlara uyulmasını sağlamak için etkin inceleme ve denetim mekanizmaları olmalı ve düzenli raporlar yayınlanmalıdır.
11. Bir izleme sisteminin kullanımı meşru bir amaç güttüğünde ve kullanımına acil bir ihtiyaç duyulduğunda, izleme sistemindeki görüntülerin işlenmesi ve delil niteliğinde kullanımı kamu güvenliğini sağlamak ve kolluk görevlilerini en etkin şekilde desteklemek için kullanılmalıdır.
12. Eşleştirme amacıyla referans veri tabanıyla karşılaştırılan bir izleme sistemini desteklemek için kullanılan herhangi bir bilgi doğru olmalı ve güncel tutulmalıdır.

Netice itibarıyla; İngiltere’de kamusal alanda yapılan izleme faaliyetlerine ilişkin detaylı ve şekli anlamda bir kanun niteliğinde düzenleme bulunmasa da kişi ve kurumların uyması gereken kuralları

detaylarıyla ele alan ve dayanağını kanundan alan önemli bir ikincil düzenleme bulunmaktadır.

2. Almanya

Almanya, kişisel verilerin korunmasına yönelik dünyadaki ilk kanuni düzenlemeyi hayata geçiren ülkedir.⁹¹ Buna rağmen; kameralı izleme sisteminin en yaygın olarak kullanıldığı ülkeler arasında yer alan Almanya’da, bu konuyu detaylı bir şekilde ele alan genel bir yasa bulunmamaktadır.⁹² Bu husus, kişiler üzerinde yapılan izlemenin sınırsız ve belirsiz bir alana bırakılmasına neden olmaktadır.

Alman Federal Veri Koruma Kanunu’nda kamusal alanlarda kameralı izlemeye olanak tanıyan düzenlemeler bulunmaktadır. Özellikle 2016 yılında Berlin’de gerçekleştirilen terör saldırısından sonra Almanya Federal Veri Koruma Kanunu’nda yapılan değişiklik ile yaşam ve sağlık hakkının korunması gibi temel hususların, kameralı izlemeye gerekçe olarak gösterilen önemli kamusal menfaat kavramının kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmiştir. Söz konusu düzenleme, kamusal alanda yapılan kameralı izlemeye ilişkin hususları, AİHM’in belirttiği şekilde kaydetme şartına bağlı kılmamıştır. Yani, düzenlemeye ilişkin detayların uygulanması için kaydetme şartı bulunmamaktadır.⁹³

Yine bu değişiklik, kamusal alanlarda ve kamusal olaylarda özel şirketlere ait izleme sistemlerinin kullanılabilmesine olanak tanımakta olduğu gerekçesiyle eleştirilmektedir.⁹⁴

Alman Federal Veri Koruma Kanunu’nun “Kamusal Alanlarda Kameralı İzleme” başlıklı 4. bölümü şu şekildedir:

⁹¹ Habip Oğuz, “Elektronik Ortamda Kişisel Verilerin Korunması, Bazı Ülke Uygulamaları ve Ülkemizdeki Durum”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Sayı 3, 2013, s. 11.

⁹² Taima Brown, “Security Cameras in Public Spaces: The Case of Germany”, 28 Mart 2021, <https://jasoninstitute.com/security-cameras-in-public-places-the-case-of-germany/>, erişim tarihi: 11 Ocak 2022.

⁹³ Küçük, s. 68.

⁹⁴ Christina Schattauer/Annette Demmel, “Video Surveillance in German Public Areas – Lawful or Not?”, *National Law Review*, Volume VII, Number 4, <https://www.natlawreview.com/article/video-surveillance-german-public-areas-lawful-or-not>, erişim tarihi: 20 Şubat 2022.

“Kamuya açık alanlarda optik-elektronik araçlarla (videolu izleme) ancak;

- Kamu görevlilerinin görevlerini yerine getirmeleri,
- Bir kimsenin bir yere girişine izin verilmesi ya da verilmemesi amacıyla karar verme hakkının kullanılması,
- Verisi işlenen kişinin meşru ve daha üstün çıkarının bulunmaması ve özel olarak belirlenen amaçların söz konusu olması halinde bu meşru çıkarların korunması

İçin gerekli olması halinde yerine getirilebilir.

Spor yerleşkeleri, toplanma alanları, eğlence merkezleri, alışveriş merkezleri ve araç otoparkları gibi yüksek oranda kamuya açık alanlar veya araç, tren, gemi ve otobüs istasyonlarında kameralı izleme için; kişilerin hayatları, sağlıkları ve özgürlüklerinin korunması çok önemli nedenler arasında kabul edilmektedir.

İzlemenin ve veri kontrolörünün kimlik ve iletişim bilgilerinin belirlenebilir olması için uygun tedbirler mümkün olduğunca öncelikli olarak alınır.

Bu madde gereğince toplanan verilerin saklanması ve kullanılması ancak belirlenen amacın yerine getirilmesi ve verisi işlenen kişinin meşru ve daha üstün çıkarının bulunmaması halinde mümkündür. Elde edilen verinin sonraki bir amaç doğrultusunda işlenmesi sadece devlet ve kamu güvenliğine karşı bir tehditin önlenmesi ve suçların kovuşturulması için gerekli olması durumunda mümkündür.

Eğer elde edilen veri, bir kişi ile irtibatlandırılabilirse, bu kişinin GVKT’nün 13 ve 14. maddesi gereğince bilgilendirilmesi gereklidir.

Elde edilen verinin, belirlenen amaç için gerekli olmaması veya verisi işlenen kişinin meşru çıkarının daha fazla saklamaya olanak tanımaması durumunda gecikmeden silinmesi gereklidir.”

3. Fransa

Fransa, kameralı izleme sistemlerinin kullanımına yönelik mevzuat altyapısı bulunan ülkeler arasında yer almaktadır. Ülkede, 1995 yılında yürürlüğe giren kanun ve 1996 tarihli kararnameye göre valiler sorumlu oldukları yerde kameralı izleme sisteminin kurulması hu-

susunda karar verme yetkisine sahiptir.⁹⁵ Ancak bu karar alınmadan önce valinin, bir hâkimin başkanlığını yaptığı bir komisyona danışması gerekmektedir.⁹⁶ Yani; bu sistemlerin kullanımına yönelik karar alma yetkisi yerel yönetimlere bırakılmış durumdadır.

Bu düzenlemede kameralı izleme sistemlerinin kullanım amacı ile ilgili hükümleri şu şekildedir:

“Kamu yollarında çekilen görüntülerin video ile iletilmesi ve kaydedilmesi, yetkili kamu makamları tarafından aşağıdakilerin sağlanması amacına bağlıdır:

- Kamu bina ve tesisleri ile çevrelerinin korunması;
- Ulusal savunma için faydalı güvenlik teçhizatları;
- Taşıma akışlarının düzenlenmesi;
- Trafik kuralları ihlallerinin gözlemlenmesi;
- Özellikle saldırı, hırsızlık veya uyuşturucu kaçakçılığı riskine maruz kalınabilecek yerlerde kişi ve mal güvenliğinin korunmasına yönelik saldırıların önlenmesi;
- Terör eylemlerinin önlenmesi;
- Doğal veya teknolojik risklerin önlenmesi;
- Kişilerin kurtarılması ve yangına karşı korunma;
- Lunaparklarda halka açık tesislerin güvenliği.

...

Halka açık yollardaki kameralı izleme işlemleri, konut olarak kullanılan binaların içinden veya özellikle girişlerinden elde edilen görüntüleri göstermeyecek şekilde yapılır.

Kamuoyu, kameralı izleme sisteminin varlığından ve sorumlu makam veya kişi hakkında açık ve kalıcı olarak bilgilendirilir.”

Fransa’da özel hayatın korunması amacıyla söz konusu sistemlerin; bir konutun girişi ya da içini izleyecek şekilde kurulmaması şarttır.

⁹⁵ Fransa 95-73 Sayılı ve 21 Ocak 1995 tarihli Güvenlik Oryantasyonu ve Programlama Yasası’nın 10. maddesi.

⁹⁶ Abanoz, s. 133.; Gras, s. 223.

Yine; elde edilen görüntülerin cezai süreçler hariç olmak üzere en fazla bir ay tutulabilmesi ve bu sistemlerin kurulduğu yerler, sorumlu kişi ve kurumlar ile ilgili toplumun sürekli olarak açık bir şekilde bilgilendirilmesi gerekmektedir.⁹⁷

SONUÇ

Kamera sistemleri dâhil teknolojik yöntemlerin, suçun önlenmesi ve suçun aydınlatılması süreçlerinde kullanılması oldukça makuldür. Gerçekten; kamera görüntülerinin, birçok delilin aksine somut olayı doğrudan aktarma özelliği bulunmaktadır. Örneğin, bir tanık delilinin önyargıyla ya da yanlış bir kanaat ile oluşturulması mümkünken, aynı durum kamera ile elde edilen delil için söz konusu olmayacaktır. Ancak çalışmamızda da değinildiği üzere, kameralı gözetleme sistemlerinin kamusal alanda ve kamu düzenini sağlamak amacıyla kullanılması; söz konusu uygulamayı peşinen hukuka uygun hale getirmektedir. Uygulamanın hukuka uygun bir şekilde yürütülmesi için, mevzuat düzenlemeleri, evrensel hukuk ve içtihatlarla birlikte dikkate alınmalıdır.

Çalışmamızda da ifade ettiğimiz gibi teknolojik gelişmelerin, sadece görüntü alma değil; ses alma, yüz tanıma, kişileri diğerlerinden ayırt etme gibi üstün özellikleri içeren sistemlere olanak tanıdığı ve devletlerin de bu sistemleri kullanmakta gün geçtikçe daha istekli olduğu görülmektedir. Bu özelliklere sahip ve her an daha da gelişmekte olan bu sistemlerin, özel hayata ve kişisel verilere daha fazla müdahale alanı buldukları açıktır. Bu nedenle; hak ve özgürlüklere müdahale olanağına sahip bu sistemlerle ilgili yasal düzenlemenin hayata geçirilmesi elzemdir. Yasal düzenleme, kişi hak ve özgürlüklerine yapılan müdahalenin orantılı olması için gereklidir.

Bu alanda bir yasal düzenlemenin yapılmaması, kişilerin kamusal alanda devamlı surette izlenmesi ihtimalini oluşturabilecek, toplumda bu yöndeki algıyı güçlü bir şekilde besleyecektir. Yasal boşluk, söz konusu sistemin keyfi olarak kullanılmasına yol açabilecek; suçun önlenmesi ve aydınlatılması amaçlarına hizmet etmek yerine kişiler üzerinde baskı ve korku kaynağı olarak da kullanılabilecektir.

⁹⁷ Venedik Komisyonu'nun Kamu Görevlileri Tarafından Kamusal Alanlarda Kameralı İzleme ve İnsan Haklarının Korunması Hakkında Görüşü, 23 Mart 2007, s. 14.

6698 sayılı KVKK'nın yürürlüğe girmesiyle; kişisel verilerin esas olarak korunduğu ve dolayısıyla Mobese sistemlerine yönelik başkaca bir düzenlemeye ihtiyaç olmadığı ifade edilebilir. KVKK, kişisel verilerin korunmasına ilişkin temel esasları belirleyen çerçeve bir düzenleme olup her somut alandaki veri işleme rejimini detaylandırması mümkün değildir. Yani, söz konusu Kanun, Mobese ile görüntü alma ve kaydetme işlemlerine yönelik ancak dolaylı ve kısmi bir koruma getirebilir. Kaldı ki birçok ülkede kişisel verilerin korunmasına yönelik genel bir düzenleme yer almasına rağmen; kameralı izleme sistemlerinin kullanımından elde edilen kişisel verilerin korunmasına yönelik ayrı mevzuat da bulunmaktadır.

Mobese ile gerçekleştirilen işlemlerin, kişilerin özel hayat beklentilerinin nispeten düşük olduğu kamusal alana yönelik olduğu gerekçesiyle konuyla ilgili yasal düzenlemenin gerekli olmadığı ileri sürülebilir. Hatta bu konuda AİHM'in çalışmamızda da değindiğimiz içtihatları gerekçe sürülebilir. Ancak, unutulmamalıdır ki sistem sadece görüntüleri almamakta, aynı zamanda görüntüleri kaydetmekte ve saklamaktadır. Bu durum da yetkili ya da yetkisiz kişi ya da kurumların görüntülere erişimine yönelik tehlike oluşturabilecektir. Sonuç itibarıyla; hukuk devleti ve özellikle hukuki güvenlik ilkesinin bir gereği olarak kişi hak ve özgürlükleri koruyan bir anlayışla konunun yasal zemine kavuşturulmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Unutulmamalıdır ki; kişi hak ve özgürlüklerinin esas, sınırlamaların ise istisna olarak kabul edilmesi, hukuk devletinin temel şartıdır.⁹⁸

Tüm bu açıklamalar ışığında ülkemizde; yapılacak yasal düzenlemede, aşağıdaki hususların özellikle dikkate alınması gerektiği kanaatindeyiz:

1. Mobese sistemi kapsamında kamera altyapısının yerleştirilmesine yönelik şartların net bir şekilde ortaya konulmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Sistemin hukuka uygunluğu; verilerin, işleme amacıyla uyumlu bir şekilde işlenmesine bağlıdır. Bu çerçevede, suç işlenmesinin önlenmesi temel amaç olarak belirlenecekse, kameraların yerleştirileceği yerlerdeki suç oranlarına yönelik ilkeler de düzenlemede ortaya konulmalıdır. Yani, suç işlenmesinin önlenmesi

⁹⁸ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 176.

amacı somut veriler ışığında değerlendirmeye tabi tutulmalı ve bu değerlendirmenin altyapısı da yasal zemine kavuşturulmalıdır.

2. Mobese sisteminde kullanılacak kameraların, sadece kamusal alanla sınırlı görüntü alacak şekilde yerleştirilmesine ve kişilerin özel yaşam alanlarını içerecek görüntülerin alınmaması ve kaydedilmemesine özen gösterilmesi gerektiği açıkça vurgulanmalıdır. Bu bağlamda; kamusal alanda olsa dahi bir kişinin düzenli ve sistemli bir şekilde izlenmesine olanak tanıyan düzenlemelerden kaçınılmalıdır. Şayet suç işlediğinden bahisle bir kişi hakkında kameralı izleme ihtiyacı doğmuşsa; Mobeseler yerine CMK'nın 140. maddesinde düzenlenen teknik araçlarla izleme tedbirine başvurulmalıdır.
3. Veri minimizasyonu ilkesi (İşlenme Amacının Gerektirdiğinden Fazla Kişisel Veri İşlenmesi) çerçevesinde kameralı izlemeyle elde edilecek sonucun daha az müdahale içeren başka bir uygulamayla elde edilmesi durumunda kameralı izleme yapılmamalıdır. Yapılacak düzenlemede, bu hususa da açıkça yer verilmelidir.
4. Görüntülerin ne kadar süreyle alınacağı, kayıt süresinin belirlenmesi ve kayıtlara erişim yetkisinin kimlerde olduğu gibi hususlar mevzuat taslağının ana hususlarından olmalıdır. Yine; görüntülerin ne zaman, nasıl ve kimler tarafından imha edileceği gerek kamu kurumları gerekse özel kurum ve kişilerle görüntülerin hangi şartlar altında paylaşılacağı önemli noktalar arasındadır. Bu bağlamda, söz konusu sorumlulukları yerine getirecek içerisinde hukukçuların da olacağı bir kurulun oluşturulması ve kurulun görevlerinin yasal düzenlemede detaylandırılması gerekmektedir.
5. Verisi işlenen kişilerin hangi şartlarda hangi kuruma başvuru imkânlarının bulunduğu da belirlenmeli ve bu hakların kullanımını kolaylaştırıcı düzenlemelere yer verilmelidir. Bu noktada KVKK'da düzenlenmiş olan ilgili kişinin haklarıyla uyumlu düzenlemelere gidilmelidir. Veri sorumlusu ve veri işleyen kavramları açıklanarak bu kişilerin sorumluluklarına ilişkin hususlar detaylandırılmalıdır. Ancak bu hususlara yer verilmesi ile güvenlik ile özgürlük alanı arasındaki hassas denge korunabileceği unutulmamalıdır.⁹⁹

⁹⁹ Brown, "Security Cameras in Public Spaces: The Case of Germany".

6. Mobese kameralarının nerelere yerleştirildiği gerek uyarı levhalarıyla gerekse elektronik sistemler aracılığıyla kişilerle paylaşılmasıdır. Suçun işlenmesi noktasında caydırıcılık yaratabilecek bu husus aynı zamanda kişilere, hangi alanlarda izleme yapılarak kişisel verilerinin toplandığını bilme olanağı da tanıyacaktır.
7. Yasal düzenleme hazırlanırken ele alınabilecek başka bir husus ise; Mobese görüntülerinin suç soruşturma ve kovuşturmalarında kullanımına yöneliktir. Bu bağlamda; idari bir süreç içerisinde elde edilen bulguların; hangi durumda hukuka uygun delil niteliğinde olduğu/olmadığı açık bir şekilde ortaya konulmalı ve uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin önüne geçilmelidir.¹⁰⁰ Yine, görüntülerden yola çıkılarak idari yaptırım uygulanıp uygulanmayacağı da tereddüte mahal vermeyecek şekilde düzenlenmelidir. Yani, altını çizmek istediğimiz husus, elde edilecek görüntülerin gerek ceza muhakemesi süreçlerinde gerekse idari süreçlerde kullanım alanına yönelik belirliliğin sağlanmasıdır.
8. Mobese görüntülerinin gerek sosyal medya gerekse geleneksel medya yoluyla paylaşılmasına yönelik şartlar da yasal düzenlemede ele alınmalıdır. Bu bağlamda; aktarılacak görüntülerde yer alan kişilerin verilerinin korunmasına yönelik tedbirler de detaylıca değerlendirilmelidir.¹⁰¹ Yani, veri güvenliğine ilişkin detaylar, kişisel verilere yönelik meşru olmayan müdahaleleri de engelleyecek şekilde yer almalıdır.
9. Araç plaka tanıma sistemleri gibi Mobese kameralarıyla birlikte kullanılan sistemler bulunmaktaysa, bu kullanıma dair detaylara yasal düzenlemede yer verilmelidir.¹⁰² Gerçekten; günümüzde yaygın olarak kullanılan araç plaka tanıma sistemleri ile kişisel verilerin işlendiği açıktır.

¹⁰⁰ Halen, bu yönde bir yasal düzenleme olmadığından mobese sisteminden elde edilen görüntülerin CMK'nın 217/2. fıkrası kapsamında delil olarak kullanılmasının mümkün olmadığı ileri sürülmektedir. (Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 187.)

¹⁰¹ Kameralı izleme sırasında kişisel verilerin korunmasına yönelik alınan teknik tedbirlere ilişkin detaylı bilgiler için bkz. Asghar, Kanwal, Lee, Fleury, Herbst, Qiao, "Visual Surveillance Within the EU General Data Protection Regulation: A Technology Perspective".

¹⁰² Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 185.

10. Söz konusu düzenleme kaleme alınırken; özellikle teknoloji temelli hususların ifadesinde özenli davranılmalıdır. Metnin içerik itibarıyla; teknolojik gelişmelerin gerisinde kalmaması sağlanmalıdır. Örneğin; genelde bir yere sabit olarak kullanılan kameraların, ileride daha ziyade hareketli araçlar ya da hava araçları vasıtasıyla izleme faaliyeti yürüteceği unutulmamalıdır.
11. Mobeselere ilişkin yasal düzenlemenin, sonraki süreçleri de detaylarıyla ele alması gerekmektedir. Bu noktada, Mobese kameralarının yerleştirilmesinden önceki ve sonraki süreçlerde işlenen suçların verilere dayalı analizi yapılmalı, yasal düzenlemede idareye, buna dair bir sorumluluk yüklenmelidir.¹⁰³ Böylece, Mobese kameralarının gerek suçun önlenmesi gerekse aydınlatılması süreçlerine etkisi bilimsel olarak ortaya konulmalıdır. Buna ek olarak mobese kullanımına ilişkin verilerin en geç yıllık raporlarla kamuoyuna duyurulması, konuyla ilgili şeffaflığın güçlendirilmesine önemli oranda katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

Kitap, Makale ve İnternet Kaynakları

- Abanoz Buket, Kamusal Alanda Kameralı Gözetlemenin Suçun Önlenmesindeki Etkisi ve Elde Edilen Delillerin Hukuka Uygunluğu Sorunu, Onikilevha Yayınları, İstanbul 2018,
- Arslan Öncü Gülay, Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi, Ankara 2019.
- Asghar Mamoon N/Kanwal Nadia/Lee Brian/Fleury Martin/Herbst Marco Herbst/Quiao Yuansong, "Visual Surveillance Within the EU General Data Protection Regulation: A Technology Perspective", IEEE Access, Volume 7, 2019.
- Ashby Matthew P. J., "The Value of CCTV Surveillance Cameras As An Investigative Tool: An Empirical Analysis", European Journal on Criminal Policy and Research, Volume 23, 2017.
- Atar Yavuz, Türk Anayasa Hukuku, Güncellenmiş 13. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2019.
- Bischoff Paul, "Surveillance camera statistics: which cities have the most CCTV cameras?", <https://www.comparitech.com/vpn-privacy/the-worlds-most-surveilled-cities/>, 17 Mayıs 2021, erişim tarihi: 19 Aralık 2021.

¹⁰³ Venedik Komisyonu'nun Kamu Görevlileri Tarafından Kamusal Alanlarda Kameralı İzleme ve İnsan Haklarının Korunması Hakkında Görüşü, 23 Mart 2007, s. 16.

- Brown Taima, "Security Cameras in Public Spaces: The Case of Germany", 28 Mart 2021, <https://jasoninstitute.com/security-cameras-in-public-places-the-case-of-germany/>, erişim tarihi: 11 Ocak 2022.
- Eren Abdurrahman, "Özgürlükler Mekânı Olarak Kamusal Alan", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt IX, Sayı 3-4.
- Dokmanovic Misa, "Watching The Watchers: Legal Regulation of CCTV in Macedonia", *Iustinianus Law Review*, Cilt 2, Sayı 2, 2011.
- European Data Protection Supervisor Glossary, https://edps.europa.eu/data-protection/data-protection/glossary/c_en, erişim tarihi: 22 Aralık 2021.
- Gras Marianne L., "The Legal Regulation of CCTV in Europe", *Surveillance and Society*, 2004, 2(2/2), [www.surveillance-and-society.org/articles2\(2\)/regulation.pdf](http://www.surveillance-and-society.org/articles2(2)/regulation.pdf), s. 219, erişim tarihi: 18 Aralık 2021.
- Heilman Eric, "Video Surveillance and Security Policy in France: From Regulation to Widespread Acceptance", *Information Polity*, Volume 16, 2011.
- Koçer Seçkin, *Ceza Muhakemesinde Kişisel Verilerin Korunması*, Adalet Yayınevi, Ankara 2021.
- Kramer Jens, "On the End of Freedom in Public Spaces, Legal Challenges of Wide-Area and Multiple-Sensor Surveillance Systems", Davis Fergal, Mc Garrity Nicola, Williams George (Ed.), *Surveillance, Counter-Terrorism and Comparative Constitutionalism*, Routledge Publishing, 2014.
- Küçük Tefik Sönmez, "Kişisel Verilerin Korunması Hakkı Çerçevesinde Kamuya Açık Alanların Kamu Tüzel Kişileri Tarafından Video Kamera Aracılığı ile Önleyici Amaçla İzlenmesi", *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt XV, Sayı I, 2018.
- Küzeci Elif, *Kişisel Verilerin Korunması Hakkı*, Turhan Yayınları, Ankara 2018.
- Lin Liza/Purnell Newley, "A World With a Billion Cameras Watching You Is Just Around the Corner", *Wall Street Journal*, <https://www.wsj.com/articles/a-billion-surveillance-cameras-forecast-to-be-watching-within-two-years-11575565402>, 6 Aralık 2009, erişim tarihi: 20 Aralık 2021.
- Oğuz Habip, "Elektronik Ortamda Kişisel Verilerin Korunması, Bazı Ülke Uygulamaları ve Ülkemizdeki Durum", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Sayı 3, 2013.
- Özbek Veli Özer/Doğan Koray/Bacaksız Pınar, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 12. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2019, s. 175.
- Özbudun Ergun, *Türk Anayasa Hukuku*, Gözden Geçirilmiş 12. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2011.
- Özen Mustafa, *Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Muhakemesi Hukuku*, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2021.
- Özer Hazan Dicle, "Mobese İzleme ve Kayıtları: Gözetim Toplumu Bağlamında Bir Değerlendirme", *Dokuz Eylül Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 24, Sayı 1, 2022.
- Piza Eric L./Welsh Brandon C./Farrington David P./Thomas Amanda L., "CCTV Surveillance For Crime Prevention: A 40-Year Systematic Review With Meta-Analysis", *Criminology & Public Policy*, 18 (1), Şubat 2019.

- Schattauer Christina/Demmel Annette, "Video Surveillance in German Public Areas – Lawful or Not?", *National Law Review*, Volume VII, Number 4, <https://www.natlawreview.com/article/video-surveillance-german-public-areas-lawful-or-not>, erişim tarihi: 20 Şubat 2022.
- Şen Ersan, *Yorumluyorum XII*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.
- Torun Tayfun, Jürgen Habermas'ın Kamusal Alan Kavrayışı: Rasyonel Politik İrade Oluşumu", *Kaygı, Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, Yıl 2020, Cilt 19, Sayı 1.
- Venedik Komisyonu'nun Kamu Görevlileri Tarafından Kamusal Alanlarda Kameralı İzleme ve İnsan Haklarının Korunması Hakkında Görüşü, 23 Mart 2007.
- Venedik Komisyonu'nun Kameralı İzlemenin Hangi Aşamaya Kadar İnsan Haklarıyla Uyumlu Olduğuna Yönelik Görüşü, 14 Şubat 2007.
- Waples Sam/Gill Martin/Fisher Peter, "Does CCTV displace crime?", *Criminology & Criminal Justice Review*, Cilt 9, Sayı 2, 2009.
- Yenişey Feridun/Nuhoğlu Ayşe, Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018.

Yargı Kararları

- AİHM'in 21 Haziran 2011 tarihli Shimolovos/Rusya (30194/09 başvuru numaralı) kararı.
- AİHM'in 17 Temmuz 2003 tarihli Perry/Birleşik Krallık (63737/00 başvuru numaralı) kararı.
- AİHM'in 25 Eylül 2001 tarihli P.G. ve J.H/Birleşik Krallık (44787/98 başvuru numaralı) kararı.
- AİHM'in 28 Ocak 2003 tarihli Peck/Birleşik Krallık (44647/98 başvuru numaralı) kararı.
- AİHM'in 7 Aralık 1976 tarihli Handyside/Birleşik Krallık (5493/72 başvuru numaralı) kararı.
- AİHM'in 26 Nisan 1979 tarihli Sunday Times/Birleşik Krallık (6538/74 başvuru numaralı) kararı.
- AİHM'in 31 Ekim 2006 tarihli Tüzel/Türkiye (71459/01 başvuru numaralı) kararı.
- Anayasa Mahkemesi'nin 19 Aralık 2013 tarihli Mehmet Akdoğan ve Diğerleri (2013/817 başvuru numaralı) kararı.
- Anayasa Mahkemesi'nin 10 Aralık 2015 tarihli Bülent Polat (2013/7666 başvuru numaralı) kararı.
- Anayasa Mahkemesi'nin 5 Kasım 2014 tarihli Özkan Kart (2013/1821 başvuru numaralı) kararı.
- Yargıtay 14. CD'nin 2014/8744 E. 2014/14739 K. Sayılı ve 23.12.2014 tarihli kararı.
- Yargıtay 8. CD'nin 2015/9014 E. 2015/26150 K. Sayılı ve 24.12.2015 tarihli kararı.
- Yargıtay 2. CD'nin 2016/14635 E. 2019/1702 K. Sayılı ve 31.01.2019 tarihli kararı.